

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наглядовою радою
ПАТ «СУМИХІМПРОМ»

Протокол засідання
Наглядової ради
від 26.12. 2024 № 46/2024

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
ПАТ «СУМИХІМПРОМ»

СУМИ
2024

ЗМІСТ

Розділ I.	Загальні положення	3
Розділ II.	Перелік джерел і термінологія	3
Розділ III.	Система управління ризиками	5
Розділ IV.	Основні види ризиків	6
Розділ V.	Етапи процесу управління ризиками	7
Розділ VI.	Модель розподілу функцій між учасниками системи управління ризиками	8
Розділ VII.	Стратегії реагування на ризики	12
Розділ VIII.	Інформаційні технології	12
Розділ IX.	Декларація схильності до ризиків	13
Розділ X.	Вимоги до звітності	14
Розділ XI.	Культура управління ризиками	15
Розділ XII.	Прикінцеві положення	16

Розділ I. Загальні положення

1.1. Ця Політика визначає мету, основні завдання, принципи, етапи та розподіл функцій між учасниками процесу належного управління ризиками, а також порядок організації системи управління ризиками ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМИХІМПРОМ» (далі - ПАТ «СУМИХІМПРОМ» або ТОВАРИСТВО) на всіх організаційних рівнях.

1.2. Ця Політика розроблена відповідно до нормативно-правових актів і державних стандартів України з урахуванням рекомендацій міжнародних організацій та кращих практик у сфері управління ризиками, перелік яких визначено в Розділі II.

1.3. Система управління ризиками є частиною загальної системи корпоративного управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» і спрямована на забезпечення стійкого розвитку Товариства у межах реалізації її стратегії.

1.4. Положення цієї Політики є основою для розроблення інших внутрішніх документів ПАТ «СУМИХІМПРОМ», які більш детально регламентують порядок та методи управління певними видами ризиків.

1.5. Дотримання вимог цієї Політики є обов'язковим для всіх працівників ПАТ «СУМИХІМПРОМ» в межах функціональних обов'язків, визначених посадовими інструкціями, цією Політикою, а також іншими внутрішніми документами ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Розділ II. Перелік джерел і термінологія

2.1. При розробленні цієї Політики були використані такі державні стандарти України, нормативно-правові акти, рекомендації міжнародних організацій та практики у сфері управління ризиками, а саме:

№ п/п	Найменування документа
1	ДСТУ ISO 31000:2018 «Менеджмент ризиків. Принципи та настанови» (ISO 31000:2018, IDT)
2	ДСТУ ISO/TR 31004:2018 Менеджмент ризиків. Настанова з впровадження ISO 31000 (ISO/TR 31004:2013, IDT)
3	ДСТУ EN IEC 31010:2022 Керування ризиками - методи оцінки ризиків (EN IEC 31010:2019, IDT; IEC 31010:2019, IDT)
4	ДСТУ ISO Guide 73:2013 Керування ризиком. Словник термінів (ISO Guide 73:2009, IDT)
5	ДСТУ ISO 37001:2018 Системи управління щодо протидії корупції. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 37001:2016, IDT)
6	Рекомендації Федерації європейських асоціацій ризик-менеджерів (FERMA) «Стандарти управління ризиками»
7	Рекомендації Комітету спонсорських організацій Комісії Тредвей (COSO), «Управління ризиками. Інтеграція зі стратегією та продуктивністю»
8	Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) «Керівні принципи ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності»
9	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» від 22.02.2024 за №3587-IX

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 3

2.2. Терміни, які використовуються в цій Політиці:

Адміністратор інформаційних ресурсів - працівник Департаменту управління ризиками, який здійснює накопичення та систематизацію інформації системи управління ризиками в середовищі інформаційно-аналітичної системи.

Бізнес-процес - повторювана функція, діяльність (дія), яка має початок та кінець та спрямована на досягнення певного результату.

Власник бізнес-процесу - структурний підрозділ ПАТ «СУМИХІМПРОМ» (керівник або працівник), який здійснює реалізацію (у тому числі, забезпечує взаємодію всіх інших учасників бізнес-процесу), відповідальний за результати та досягнення цілей бізнес-процесу. Власник бізнес-процесу є власником усіх ризиків, ідентифікованих у межах зазначеного бізнес-процесу.

Власник ризику - власник бізнес-процесу / менеджер проєкту, який відповідає за ризик та наділений повноваженнями управляти ним.

Втрата - негативний наслідок реалізації ризику фінансового характеру: збиток, недоотриманий дохід та/або втрачена вигода

Декларація схильності до ризиків - внутрішній документ, який визначає сукупну величину ризик - апетиту, види ризиків, які ПАТ «СУМИХІМПРОМ» прийматиме або уникатиме з метою досягнення своїх стратегічних цілей та виконання завдань, а також рівень ризик-апетиту щодо кожного з них (індивідуальний рівень).

Джерело ризику - чинник (явище, обставина, процес тощо), який сам собою чи разом з іншими чинниками має властивий йому потенціал спричинювати виникнення ризику.

Інформаційно-аналітична система - сукупність визначених взаємозв'язаних інформаційних ресурсів та автоматизованих сервісів системи управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ», об'єднаних єдиним обчислювальним середовищем (платформою), що забезпечує безперервність їх функціонування, високий рівень доступності в інтерактивному режимі реального часу, а також захист інформації.

Істотні ризики - ризики, негативні наслідки реалізації яких істотно (суттєво) впливають на фінансовий результат, капітал, ліквідність, репутацію Товариства.

Ключовий індикатор ризику - кількісний показник, що дає змогу контролювати зміну правдоподібності (імовірності) або зміну можливих наслідків реалізації ризиків.

Комплаєнс - це система заходів управління та контролю в Товаристві, спрямована на попередження та подолання ризиків недотримання вимог законодавства, правил, стандартів та рекомендацій

Критерій ризику - сукупність факторів (показників), у зіставленні з якими оцінюється суттєвість ризику

Культура управління ризиками - дотримання визначених ПАТ «СУМИХІМПРОМ» принципів, правил та норм, спрямованих на інформування всіх працівників Товариства щодо прийняття ризиків та управління ризиками.

Ліміт ризику - обмеження, встановлені ПАТ «СУМИХІМПРОМ» для контролю величини ризиків, на які наражається Товариство у своїй діяльності.

Міжнародні стандарти управління ризиками: ISO, COSO ERM, FERMA

Наслідок - результат настання події, який впливає на досягнення цілей ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Неприйнятна поведінка - поведінка та інші дії працівників, які можуть мати негативні наслідки для ПАТ «СУМИХІМПРОМ». До випадків неприйнятної поведінки належать, зокрема, але не обмежуючись: подання недостовірної фінансової, статистичної та управлінської звітності; порушення законодавства України, внутрішніх документів ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Оцінка ризику - це процес, що складається з ідентифікації характеристики небезпеки (можливості), оцінки її впливу на процес та ймовірності виникнення.

Подія ризику (інцидент) - виникнення чи змінення конкретної низки обставин, дія

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 4

внутрішніх або зовнішніх факторів, що спричиняє виникнення невизначеності щодо досягнення цілей.

Ризик – невизначеність щодо досягнення цілей ПАТ «СУМИХІМПРОМ» через наявність імовірності виникнення втрат (збитків) або недоотримання доходів, невикористання можливостей унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів або виникнення чи змінення конкретної низки обставин.

Ризик-апетит (готовність до ризику) - сукупна величина за всіма видами ризиків та окремо за кожним із ризиків, визначених наперед та в межах допустимого рівня ризику, щодо яких ПАТ «СУМИХІМПРОМ» прийнято рішення про доцільність / необхідність їх утримання з метою досягнення своїх стратегічних цілей та виконання завдань.

Ризик-координатор - уповноважений працівник структурного підрозділу ПАТ «СУМИХІМПРОМ», відповідальний у межах свого структурного підрозділу / проекту за взаємодію з Департаментом управління ризиками та виконання функцій з управління ризиками відповідно до моделі їхнього розподілу між учасниками системи управління ризиками, на якого покладаються обов'язки наказом ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Система управління ризиками - сукупність належним чином задокументованих і затверджених політики, методик і процедур управління ризиками, які визначають порядок дій, спрямованих на здійснення систематичного процесу ідентифікування, аналізування, оцінювання, моніторингу, контролю, звітування та реагування на всі види ризиків на всіх організаційних рівнях.

Стрес-сценарій - модель можливого розвитку подій (обставин) унаслідок впливу різних факторів ризиків, виникнення яких може завдати шкоди фінансовому стану, репутації або діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Стрес-тестування - метод вимірювання ризику, що дає змогу оцінити потенційні несприятливі результати впливу ризиків як величину збитків (втрат), що можуть стати наслідком шоківих змін різних факторів ризиків, які відповідають виключним (екстремальним), але імовірним подіям.

Суб'єкти управління ризиками - Наглядова рада Товариства, відповідний Комітет Наглядової ради який відповідальний за управління ризиками, Правління Товариства, Департамент управління ризиками, Департамент комплаєнсу, Департамент аудиту, Уповноважений з антикорупційної діяльності, бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки, що знаходяться на першій лінії захисту Товариства.

Розділ III. Система управління ризиками

3.1. З метою забезпечення належного функціонування процесу управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» запроваджує систему управління ризиками, метою якої є:

3.1.1. Забезпечення / підтримання прийнятного рівня ризиків у межах ризик-апетиту або інших лімітів і обмежень.

3.1.2. Мінімізація можливих втрат від реалізації ризиків для забезпечення фінансової стійкості ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

3.1.3. Забезпечення ефективного розподілу ресурсів для оптимізації співвідношення ризику і досягнення цілей ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

3.1.4. Забезпечення безперервної діяльності в довгостроковій перспективі і планування оптимального управління діяльністю ПАТ «СУМИХІМПРОМ» з урахуванням можливих стресових умов.

3.2. Завданнями системи управління ризиками є:

3.2.1. Ідентифікування, аналізування та оцінювання істотності ризиків.

3.2.2. Встановлення лімітів та обмежень ризиків.

3.2.3. Моніторинг та контроль за обсягами прийнятого ризику, реалізація заходів з

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 5

мінімізації рівня прийнятого ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризику з метою його утримання в межах встановлених обмежень.

3.2.4. Розроблення превентивних заходів зі зниження рівня ризиків у разі настання стресових умов.

3.2.5. Здійснення стратегічного планування з урахуванням рівня ризику, що приймається.

3.2.6. Забезпечення єдиного розуміння ризиків на корпоративному рівні.

3.2.7. Розвиток в ПАТ «СУМИХІМПРОМ» культури управління ризиками та компетенції з управління ризиками з урахуванням кращих світових практик.

3.3. ПАТ «СУМИХІМПРОМ» створює комплексну та ефективну систему управління ризиками з урахуванням особливостей, напрямів, характеру діяльності, яка відповідає таким принципам:

3.3.1 Структурованість - чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма структурними підрозділами і працівниками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» та їхньої відповідальності згідно з таким розподілом.

3.3.2 Розмежування обов'язків (відокремлення функції контролю від здійснення операцій) - уникнення ситуації, за якої одна й та сама особа здійснює діяльність та виконує функції контролю над цією діяльністю.

3.3.3 Комплексність - охоплення всіх видів діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ» на всіх організаційних рівнях в усіх його структурних підрозділах, бізнес-процесах та проектах.

3.3.4 Пропорційність - відповідність системи управління ризиками місії, цінностям, стратегічним цілям, системній важливості, обсягу та виду діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

3.3.5 Незалежність - свобода від обставин, що становлять загрозу для неупередженого виконання Департаментом управління ризиками своїх функцій.

3.3.6 Конфіденційність - обмеження доступу до інформації ПАТ «СУМИХІМПРОМ» яка має бути захищеною від несанкціонованого доступу.

3.3.7 Прозорість - оприлюднення ПАТ «СУМИХІМПРОМ» відкритої інформації щодо системи управління ризиками.

3.3.8 Колегіальність - виконання дій з управління ризиками, які впливають на діяльність декількох структурних підрозділів або проектів ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ґрунтується на спільно прийнятих рішеннях.

3.3.9 Уніфікованість середовища - процеси управління ризиками здійснюються на підставі єдиних для «СУМИХІМПРОМ» принципів та підходів, норм та вимог, термінології, методології (необхідної для конкретного випадку застосування) та структури звітності.

Розділ IV. Етапи процесу управління ризиками

Процес управління ризиками в ПАТ «СУМИХІМПРОМ» є сукупністю взаємопов'язаних дій, які безперервно виконуються відповідно до цієї Політики, процедур і відповідних методик з управління ризиками, та передбачає реалізацію таких етапів втілення:

ідентифікування ризику - процес збору даних, виявлення, усвідомлювання та описування ризику, який охоплює визначення джерела ризику, подій ризику або обставин, що можуть мати матеріальний / нематеріальний вплив на досягнення цілей ПАТ «СУМИХІМПРОМ»;

аналізування ризику - процес, спрямований на розгляд причин і джерел ризику,

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 6

обчислення рівня ризику, а саме встановлення величини наслідків та правдоподібності (імовірності) виникнення цих наслідків. Результати аналізу ризику є підставою для здійснення подальшого оцінювання ризику;

оцінювання ризику - процес порівняння результатів аналізу ризику з критеріями ризику для подальшого формування судження щодо прийнятності / неприйнятності ризику з урахуванням визначеного ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризик-апетиту. Результати оцінювання ризику є підставою для прийняття рішень щодо подальших дій;

реагування на ризик - заходи щодо попередження ризиків або зменшення пов'язаних із його виникненням втрат (збитків), спрямованих на підтримання ризику на рівні визначеного ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризик-апетиту;

моніторинг та контроль ризику - заходи, що передбачають систематичний збір та оброблення інформації про ризики з метою дотримання визначеного ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризик-апетиту;

звітування - заходи з підготовки та надання управлінської звітності про ризики, яка використовується органами управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» для планування подальшої діяльності та / або прийняття відповідних управлінських рішень.



Розділ V. Основні види ризиків

5.1. ПАТ «СУМИХІМПРОМ» виділяє такі істотні види ризиків:

- Стратегічний ризик;
- Операційний ризик;
- Фінансовий ризик
- Програмний ризик
- Кадровий ризик
- Комплаєнс - ризик
- Корупційний ризик

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 7

5.2. Детальний опис та визначення типів ризиків зазначені в додатку №1 до даної Політики управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ», який є невід'ємною її частиною.

Розділ VI. Модель розподілу функцій між учасниками системи управління ризиками

6.1. Для забезпечення ефективності процесу управління ризиками і з урахуванням необхідності мінімізації суперечностей цілей між прийняттям ризиків, обмеженням і контролем рівня ризиків, а також аудитом системи управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» організовує систему управління ризиками, яка ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами Товариства із застосуванням моделі трьох ліній захисту.

Перша лінія захисту

Мета	Управління ризиками на рівні бізнес - процесів та проєктів
Учасники	На рівні структурних підрозділів та проєктів - власників бізнес-процесів та менеджерів проєктів, які є власниками всіх ризиків, що виникають у сфері їхньої відповідальності. Власники ризиків відповідають за ідентифікацію, аналіз та оцінку ризиків, вжиття управлінських заходів та звітування щодо таких ризиків. У кожному структурному підрозділі першої лінії захисту призначається ризик-координатор. Ризик-координатором проєкту ПАТ «СУМИХІМПРОМ» є менеджер проєкту.
Основні функції	<ul style="list-style-type: none"> • Ідентифікування ризиків. • Аналізування та оцінювання ризиків. • Прийняття ризиків при здійсненні діяльності (у межах своєї компетенції) в межах встановлених обмежень. • Розроблення та впровадження управлінських заходів, спрямованих на мінімізацію рівня ризиків. • Формування та подання звітності Департаменту управління ризиками про рівень ризиків, власниками яких вони є. • Особливу роль у реалізації функцій I лінії захисту відіграють ризик-координатори структурних підрозділів та проєктів, які виконують такі функції: • координують та беруть участь у процесі ідентифікування, аналізування, оцінювання ризиків; побудові / регламентації бізнес-процесів та впровадженні ефективних заходів внутрішнього контролю, власником або учасником яких є відповідний структурний підрозділ / проєкт, менеджером якого є ризик-координатор; • виявляють на рівні структурного підрозділу / проєкту події, що призводять до виникнення ризиків, а також інформують департамент управління ризиками про виникнення таких подій; • беруть участь у розробленні ключових індикаторів ризику; • як експерти беруть участь у створенні стрес-сценаріїв для проведення тестування; • забезпечують проведення самооцінки ризиків структурними підрозділами; • взаємодіють з керівником свого структурного підрозділу щодо дотримання положень цієї Політики, порядків та процедур з управління ризиками; • здійснюють координацію діяльності щодо навчання і забезпечення

	обізнаності працівників відповідного структурного підрозділу / команди проекту щодо положень цієї Політики, порядків і процедур з управління ризиками
--	---

Друга лінія захисту

Мета	Забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками та незалежне оцінювання
Учасники	На рівні Департаменту управління ризиками, функціонально підпорядкованого Наглядовій раді (відповідному комітету Наглядової ради)
Основні функції	<ul style="list-style-type: none"> • Незалежні від I лінії захисту ідентифікування, аналізування та оцінювання ризиків. • Розроблення, впровадження та розвиток системи управління ризиками. • Розроблення та підтримання в актуальному стані внутрішніх документів (цієї Політики, методик, моделей, інформаційних ресурсів, регламентів бізнес-процесів, декларації схильності до ризиків тощо). • Розвиток культури управління ризиками. • Здійснення стрес-тестування ризиків, на які наражається ПАТ «СУМИХІМПРОМ» під час своєї діяльності. • Надання консультацій структурним підрозділам / менеджерам проектів ПАТ «СУМИХІМПРОМ» щодо управління ризиками. • Проведення навчання і забезпечення обізнаності працівників ПАТ «СУМИХІМПРОМ» щодо управління ризиками. • Координація проведення та здійснення аналізу результатів самооцінки ризиків, проведеної структурними підрозділами. • Консолідація інформації, підготовка та надання звітності щодо ризиків органам управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» • Інформування органів управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» про виникнення порушень показників, визначених декларацією схильності до ризиків; виникнення ризиків та подій ризику (інцидентів), інформація про які підлягає ескалації. • Участь у роботі колегіальних органів ПАТ «СУМИХІМПРОМ» із правом висловлення позиції (правом дорадчого голосу) з метою забезпечення прийняття зважених рішень з урахуванням рівня ризику

Третя лінія захисту

Мета	Оцінювання ефективності системи управління ризиками
Учасники	На рівні Департаменту аудиту
Основні функції	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснення оцінювання ефективності виконання функцій структурними підрозділами I та II ліній захисту. • Інформування органів управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» про виявлені недоліки в системі управління ризиками. • Здійснення нагляду за усуненням недоліків у системі управління ризиками.

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 9

6.2. Функції основних учасників системи управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» визначені в пункті 6.1 цієї Політики, до того ж учасниками системи управління ризиками є органи управління ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

6.2.1. Ризик-координатори. На першій лінії захисту, в рамках підрозділів та їх функціональних обов'язків, здійснюється призначення працівників, відповідальних за ідентифікацію ризиків та відображення в базі подій операційного ризику інцидентів пов'язаних з операційною діяльністю - ризик-координаторів, які:

- взаємодіють з Департаментом управління ризиком щодо координації своєї роботи з управління ризиками;
- несуть відповідальність за регулярну роботу з ідентифікації можливих ризиків, їх аналізу, оцінки та обробки;
- звітують про реалізовані ризики (події) та регулярно здійснюють їх аналіз;
- координують діяльність підрозділу в сфері управління ризиками та впроваджують культуру управління ризиками в своїх підрозділах;
- ескалюють питання щодо прийняття управлінських рішень на рівень керівництва структурного підрозділу апарату управління Товариства чи відокремленого підрозділу Товариства з використанням знань системи управління ризиками;
- проходять навчання з питань управління ризиками та внутрішнього контролю.

Порядок призначення, преміювання та права і обов'язки ризик-координаторів визначаються окремими внутрішніми документами.

6.2.2. Департамент управління ризиками надає підтримку, моніторинг та критичний аналіз, пов'язані з управлінням ризиками, що включає:

- розробку та впровадження системи управління ризиками;
- допомогу та сприяння власникам ризиків щодо ідентифікації, аналізу, оцінки, обробки, розробки заходів, контролю і моніторингу та звітування за стратегічними, операційними, фінансовими, репутаційними та іншими ризиками;
- проведення ідентифікації, аналізу та оцінки критичних ризиків відповідно до затвердженого плану роботи Департаменту, а також розробка необхідних засобів моніторингу та контролю;
- координація діяльності з управління ризиками та забезпечення методологічної підтримки прийняття ризик-орієнтованих рішень;
- формування реєстру ризиків та можливостей і підтримка його в актуальному стані;
- складання звітності про рівень ризиків Товариства;
- підготовка пропозицій щодо встановлення рівня ризик-апетиту;
- навчання та інформування працівників Товариства щодо ризиків;
- впровадження заходів, спрямованих на інтеграцію управління ризиками в загальну культуру Товариства;
- надання рекомендацій щодо ефективного управління ризиками Товариства та сприяння координації взаємодії між підрозділами Товариства в процесі управління ризиками;

Незалежність Департаменту забезпечується зі сторони Наглядової ради шляхом:

- підпорядкування Департаменту Наглядовій раді Товариства;
- обговорення питань щодо системи управління ризиками та звітування Департаменту перед Наглядовою радою Товариства;
- організаційного та функціонального відокремлення Департаменту від підрозділів (керівників) першої та третьої лінії захисту;
- забезпечення достатньої чисельності працівників Департаменту і рівня їх кваліфікації для досягнення цілей і завдань, поставлених перед ними, з урахуванням можливостей Товариства;

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 10

- гарантування доступу працівників Департаменту до інформації, необхідної для їх ефективної роботи. Керівники структурних підрозділів апарату управління Товариства та відокремлених підрозділів Товариства та їх працівники Товариства мають сприяти в наданні такої інформації з урахуванням внутрішніх процедур та законодавства.

- з метою запобігання конфлікту інтересів в рамках Департаменту, працівники, які раніше були задіяні або безпосередньо несли відповідальність за операційну діяльність на першій лінії захисту, не допускаються до здійснення функцій контролю за такими операціями.

6.2.3. Департамент аудиту регулярно, відповідно до плану аудиту, оцінює ефективність функціонування системи управління ризиками та внутрішнього контролю структурних підрозділів апарату управління Товариства, регіональних філій, філій та їхніх структурних (функціональних, виробничих) підрозділів, виявляє в ній слабкі місця та надає рекомендації щодо її покращення. Інформація про виявлені ризики, недоліки, порушення та рекомендації надається Наглядовій раді, Правлінню та Департаменту управління ризиками для внесення змін та покращення системи управління ризиками та внутрішнього контролю Товариства.

6.2.4. Правління ПАТ «СУМИХІМПРОМ»:

- здійснює інтеграцію управління ризиками в систему управління діяльністю Товариства, враховуючи можливі ризики при ухваленні стратегічних, інвестиційних, бюджетних та інших управлінських рішень;

- здійснює контроль за функціонуванням системи управління ризиками;

- затверджує внутрішні документи, що регламентують функціонування системи управління ризиками (за виключенням тих, що віднесені до компетенції Наглядової ради ПАТ «СУМИХІМПРОМ»);

- забезпечує учасників моделі трьох ліній захисту ресурсами, необхідними для виконання покладених на них функцій та функціонування системи управління ризиками в цілому;

- підтримує безперервний діалог з Наглядовою радою, звітуючи щодо планових, фактичних та очікуваних результатів у прив'язці до цілей Товариства та відповідних ризиків їх досягнення;

- забезпечує та сприяє впровадженню планів заходів, рекомендацій та інших нормативних документів, направлених на виконання заходів з обробки ризиків, впровадження системи управління ризиками та внутрішнього контролю Товариства;

- у своїй роботі дотримуються принципу відкритості, в тому числі забезпечуючи участь Департаменту управління ризиками в роботі внутрішніх комітетів та засіданнях Правління.

- забезпечує розвиток культури управління ризиками та створює необхідну атмосферу (tone at the top) для функціонування системи управління ризиками.

6.2.5. Відповідний Комітет Наглядової ради ПАТ «СУМИХІМПРОМ», ухвалює рішення щодо управління ризиками в рамках звітування Департаменту щодо ідентифікації, оцінки та управління ризиками, а саме:

- здійснює контроль за дотриманням лімітів показників ризик-апетиту (готовності до ризику);

- приймає рішення та контролює здійснення заходів щодо усунення порушень показників ризик-апетиту (готовності до ризику);

- визначає власників ризиків, притаманних діяльності Товариства;

- затверджує плани управління ризиками Товариства та здійснює моніторинг їх виконання.

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 11

6.2.6. Наглядова рада ПАТ «СУМИХІМПРОМ»:

- здійснює контроль за ефективністю функціонування системи управління ризиками;
- здійснює перегляд (не рідше одного разу на рік) ефективності функціонування системи управління ризиками;
- здійснює оцінку рівня забезпеченості учасників моделі трьох ліній захисту ресурсами, необхідними для виконання покладених на них функцій та функціонування системи управління ризиками в цілому;
- призначає директора Департаменту з управління ризиками, затверджує план роботи Департаменту;
- затверджує Політику управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ»;
- затверджує Декларацію схильності до ризиків ПАТ «СУМИХІМПРОМ»;
- створює необхідну атмосферу (tone at the top) для функціонування системи управління ризиками;

Розділ VII. Стратегії реагування на ризики

7.1. Залежно від результатів аналізу та оцінювання ризиків, а також з урахуванням показників ризик-апетиту ПАТ «СУМИХІМПРОМ» використовує такі стратегії реагування на ризики:

7.1.1 **Прийняття ризиків** - продовження діяльності без змін.

7.1.2. **Утримання ризиків** на рівні, що перебуває в межах визначеного ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризик- апетиту (готовності до ризику) та не створює загрози для інтересів суспільства, акціонерів, кредиторів, фінансової стійкості репутації або досягнення цілей ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

7.1.3 **Пом'якшення ризиків** - комплекс заходів, спрямованих на зменшення імовірності виникнення ризику та/або зменшення впливу ризику на результати діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

7.1.4 **Передавання ризику** - передавання ПАТ «СУМИХІМПРОМ» своєї відповідальності за ризик іншим особам за винагороду (або без неї).

7.1.5 **Уникнення ризику** - припинення здійснення операцій або утримання від здійснення операцій, що з високою імовірністю настання призводять до значних втрат.

Розділ VIII. Інформаційні технології

8.1. Управління ризиками будується на основі використання сучасних інформаційних технологій, що забезпечують належний рівень та ефективність інформаційно-аналітичного супроводу процесів прийняття управлінських рішень у мирний час та в умовах воєнного стану в середовищі інформаційно-аналітичної системи завдяки:

8.1.1. Автоматизації процесів збору інформації про події ризику (інциденти) з внутрішніх та зовнішніх (відкритих та з обмеженим доступом) джерел інформації.

8.1.2. Автоматизації окремих процесів аналізування та оцінювання ризиків, притаманних діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

8.1.3. Організації процесів контрольованої інформаційної взаємодії між всіма учасниками системи управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» з урахуванням рівня обмеження доступу до інформації та розмежування прав доступу до неї.

8.1.4. Графічного відтворення (візуалізації) отриманої і обробленої інформації та геопросторових даних, що містяться в інформаційних ресурсах системи управління

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 12

ризиками.

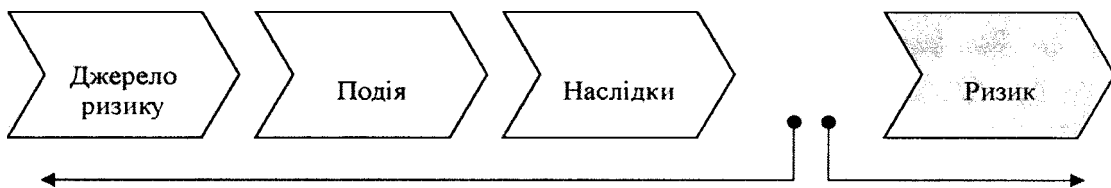
8.1.5. Автоматизації процесів формування управлінської звітності системи управління ризиками.

8.2. Збір даних про внутрішні та зовнішні події ризику (інциденти) здійснюється ПАТ «СУМИХІМПРОМ» в середовищі інформаційно-аналітичної системи, адміністратором інформаційних ресурсів якої є працівник департаменту управління ризиками.

8.2.1. До внутрішніх подій ризику (інцидентів) належать: будь-які втрати, порушення безперервності діяльності, неусвідомлені помилки персоналу через некомпетентність, порушення відповідальними особами наявних повноважень або виникнення інших випадків неприйнятної поведінки, збої в електронних мережах та інформаційних системах, що призвели до порушення функціонування Товариства, втрати даних та / або цінної інформації, та / або суттєвої затримки виконання певних операцій тощо.

8.2.2. Зовнішні події ризику (інциденти), що безпосередньо позначаються на діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ», можуть проявлятися у вигляді: несприятливих умов у воєнній, політичній, правовій, економічній сферах країни, змін міжнародних відносин, а також політичної ситуації в одній із країн, які впливають на діяльність Товариства або її партнерів / контрагентів (війни, міжнародні скандали, імпічмент глави держави, закриття кордонів, пандемії), змін законодавства різних країн, несприятливих змін кон'юнктури на окремих ринках або всієї економічної ситуації в цілому (економічна криза), змін відсоткових ставок, валютних курсів, темпів інфляції, змін платоспроможності контрагентів тощо.

8.2.3. Для належного формування (збору інформації) про зовнішні та внутрішні події ризику (інциденти) принциповим є розуміння відмінності між поняттями подія ризику (інцидент) і ризик. Подією можна визначати те, що вже відбулося. Ризиком визначається те, що поки ще не реалізувалося, але може статися в майбутньому. У той момент, коли ризик реалізувався, він перестає бути ризиком і стає подією.



8.3. Процеси управління ризиками в середовищі інформаційно-аналітичної системи здійснюється на підставі методик, моделей, регламентів бізнес-процесів та інших документів і інструментів системи управління ризиками, затверджених ПАТ «СУМИХІМПРОМ» встановленим порядком.

Розділ ІХ. Декларація схильності до ризиків

9.1. Декларація схильності до ризиків ПАТ «СУМИХІМПРОМ» (далі - Декларація) визначає сукупну величину ризик-апетиту, види ризиків, які ПАТ «СУМИХІМПРОМ» прийматиме або уникатиме з метою досягнення своїх стратегічних цілей та виконання завдань, а також рівень ризик-апетиту щодо кожного з них.

9.2. Зміст Декларації доводиться до відома працівників ПАТ «СУМИХІМПРОМ», які приймають ризики та несуть відповідальність за них.

9.3. Складовими Декларації є: сукупний ризик-апетит; види ризиків, для яких ПАТ «СУМИХІМПРОМ» створює/підтримує систему управління ризиками; ризик-апетит у розрізі всіх напрямів діяльності; ризики, яких ПАТ «СУМИХІМПРОМ» має уникати; мінімальний перелік кількісних та якісних показників ризик-апетиту; підходи та перелік

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 13

припущень, що були використані ПАТ «СУМИХІМПРОМ» під час визначення показників ризик-апетиту; внутрішні та зовнішні чинники і обмеження, що впливають на прийняття ПАТ «СУМИХІМПРОМ» ризиків.

9.4. Департамент управління ризиками здійснює / забезпечує розрахунок показників ризик-апетиту (лімітів) та виявлення фактів наближення / порушення лімітів з метою здійснення контролю рівня ризику. Розрахунки здійснюються з урахуванням інформації, яка надається департаменту управління ризиками підрозділами ПАТ «СУМИХІМПРОМ», визначеними відповідальними за надання інформації необхідної для розрахунку.

9.5. Для прийняття відповідних та своєчасних управлінських рішень в ПАТ «СУМИХІМПРОМ» запроваджується відповідна процедура ескалації порушень показників, визначених Декларацією.

9.6. Звітування про дотримання показників, визначених Декларацією здійснюється Департаментом управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» щоквартально станом на звітні кварталні дати та доводиться встановленим порядком до відома відповідному Комітету Наглядовій раді з управління ризиками, Правлінню та Наглядовій раді ПАТ «СУМИХІМПРОМ» у строки, визначені Декларацією.

9.7. Перегляд Декларації здійснюється не рідше ніж один раз на рік. Достроковий перегляд здійснюється у разі виникнення суттєвих змін поточного стану або умов діяльності; зміни річного плану діяльності та/або стратегії ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

Розділ X. Вимоги до звітності

10.1. Керівник Департаменту управління ризиків є відповідальним за надання Наглядовій раді, відповідному Комітету Наглядової ради інформації щодо виконання заходів з управління ідентифікованими ризиками під час звітування про діяльність Департаменту з управління ризиками.

10.2. Керівник Департаменту з управління ризиками забезпечує підготовку звіту Наглядовій раді про результати діяльності Департаменту та один раз на рік у письмовій формі звітує перед нею. За окремим дорученням Наглядової ради Департамент може готувати також проміжні звіти за період не коротший, ніж один місяць.

10.3. Звіт про результати діяльності Департаменту з управління ризиками повинен містити:

- стан виконання Плану заходів з управління ризиками на відповідний рік та/або причини його невиконання;
- основні результати здійснених власниками ризиків заходів щодо управління ідентифікованими ризиками та загальні висновки щодо оцінки процесу управління ризиками в Товаристві
- суттєві проблемні питання, у тому числі виявлені за результатами моніторингу діяльності з управління ризиками, що потребують вжиття додаткових заходів, яких ужито не було;
- результати впроваджених у звітному періоді рекомендацій;
- рівень забезпечення ресурсами для провадження діяльності з управління ризиками;
- заходи, які потрібно додатково вжити для вдосконалення системи управління ризиками в Товаристві;

10.4. Формати (необхідні розрізи) і терміни подачі звітів власниками ризиків, а також іншими підрозділами регламентуються окремими локальними документами Товариства

10.5. При формуванні управлінської звітності про ризики ПАТ «СУМИХІМПРОМ» дотримується таких вимог:

- раціональність: при формуванні звітності необхідно фокусуватися на

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 14

економічності системи звітності, забезпечуючи наявність усієї необхідної інформації, що відповідає потребам і дає змогу приймати управлінські рішення.

- доступність для сприйняття: звітність має бути зрозуміла цільовій аудиторії з точки зору рівня деталізації та об'єму інформації, що міститься в ній.

- достовірність: звітність щодо ризиків має містити коректні, порівняні та точні дані.

- агрегованість: формат звітності повинен давати змогу агрегувати інформацію за різними видами ризиків, бізнес-процесами та напрямками діяльності.

- оперативність: організація системи звітності повинна здійснюватися так, щоб у разі виникнення кризових умов можна було забезпечити оперативне надання даних про фактичний і цільовий рівень, а також структуру ризиків для своєчасного вжиття управлінських заходів.

- цілісність: звітність повинна формуватися із заданою періодичністю, а зміст звітів повинен представлятися в структурованому вигляді.

Розділ XI. Культура управління ризиками

11.1 Культура управління ризиками є частиною корпоративної культури ПАТ «СУМИХІМПРОМ», доповнює процедури, а також є невід'ємним компонентом управління ризиками.

11.2 Основними задачами культури управління ризиками є:

11.2.1 Отримання працівниками відповідних знань та навичок у сфері управління ризиками за допомогою систематичного навчання.

11.2.2 Забезпечення правильного використання працівниками ПАТ «СУМИХІМПРОМ» інструментів управління ризиками в щоденній діяльності.

11.2.3 Формування у працівників навичок своєчасного застосування інструментів управління ризиками.

11.2.4 Забезпечення відкритої і активної комунікації про цінності та принципи культури управління ризиками.

11.3. З метою дотримання як керівниками ПАТ «СУМИХІМПРОМ», так і іншими працівниками Товариства культури управління ризиками Наглядова рада та Правління ПАТ «СУМИХІМПРОМ» створюють необхідну атмосферу (tone at the top) шляхом:

11.3.1. Визначення та дотримання корпоративних цінностей, а також здійснення нагляду за дотриманням таких цінностей.

11.3.2. Забезпечення розуміння як керівниками ПАТ «СУМИХІМПРОМ», так і іншими працівниками Товариства їхньої ролі під час управління ризиками з метою досягнення цілей діяльності ПАТ «СУМИХІМПРОМ», а також розуміння відповідальності за порушення встановленого рівня ризик-апетиту.

11.3.3. Підвищення рівня обізнаності щодо ризиків шляхом забезпечення систематичного ознайомлення всіх структурних підрозділів ПАТ «СУМИХІМПРОМ» з актуальними положеннями цієї Політики, процедурами і методами управління ризиками, а також заохочення до вільного обміну інформацією і критичного оцінювання прийняття ризиків ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

11.3.4. Отримання підтверджень, що керівники та інші працівники ПАТ «СУМИХІМПРОМ» поінформовані про дисциплінарні санкції або інші заходи впливу, які застосовуватимуться до них у разі вчинення ними порушення або прояву неприйнятної поведінки при виконанні ними посадових обов'язків.

ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 15

Розділ XII. Прикінцеві положення

12.1 Ця Політика набирає чинності з дати її затвердження.

12.2 Ця Політика діє до її скасування або прийняття нової Політики, яка регулює питання управління ризиками в ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

12.3 Зміни та доповнення до цієї Політики оформлюються окремим документом, або шляхом викладення Політики в новій редакції.

12.4 У разі невідповідності будь-якої частини цієї Політики законодавству України, у тому числі у разі прийняття змін, Політика буде діяти лише в тій частині, що не суперечитиме законодавству України.

12.5 Відповідальність за актуалізацію/узгодження із законодавством України цієї Політики покладається на Департамент управління ризиками ПАТ «СУМИХІМПРОМ».

**Заступник Голови
Наглядової ради ПАТ «Сумихімпром»**

Козій Р.Б.



ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	Версія 1
		Сторінок: 16, сторінка: 16